

'Accountant is IFRS-politie geworden'

De jaarrekening die door de accountant wordt gecontroleerd is volgens Robert-Jan van de Kraats (cfo Randstad) niet geschikt om beleggers van financiële informatie te voorzien. De economische wereld heeft inmiddels zelf een oplossing bedacht en de accountant is dringend toe aan een inhaalslag.

TEKST PETER VAN RIETSCHOTEN | BEELD SIMONE VAN ES

Robert-Jan van de Kraats (50), cfo en vice-voorzitter van de raad van bestuur van Randstad, is geen man van 'ja, tenzij' of 'nee, mits'. Aan wollig taalgebruik, onbegrijpelijke formele formuleringen en regels die aanzetten tot of uitmonden in misleiding heeft hij een uitgesproken hekel. Wat naar de mening van Van de Kraats moet worden gezegd, moet worden gezegd. Kloeke, heldere en ondubbelzinnige constatering en oplossingen zijn kenmerken van hem. Het maakt hem niet uit of het vizier is gericht op afstandelijke EU-bestuurders of doorgeschoten IFRS-theoretici, of dat zijn uitspraken mogelijk ietwat kritisch zullen overkomen bij de beroepsgroep der accountants. "Ik sta voor de dingen die ik zeg." Een voorbeeld van zijn gedachten over accountants: "Wat betreft de financiële verslaggeving is de accountant niet aangesloten op de wereld van nu. De nadruk van hun werk ligt te veel bij compliance en te weinig bij controls. Zij denken dat de stakeholders van een onderneming voldoende hebben aan een door hen gecontroleerde en gecertificeerde jaarrekening, voorzien van allerlei ondoorgron-

delijke formuleringen en vooral gebaseerd op compliance-metingen. De activiteiten van de accountant van nu zijn te veel gericht op IFRS, ze zijn een soort IFRS-politie geworden. Op zich is deze global language een goed fundament voor de financiële informatieverstrekking, maar zeker doordat de vaktechnici van de accountantskantoren en andere theoretici zich te veel met het gebruik ervan zijn gaan bemoeien, is IFRS niet meer in staat om de financiële stand van zaken van een onderneming effectief tot uiting te brengen."

FINANCIËLE ROADSHOWS

Naast analisten- en beleggersbijeenkomsten besteedt Van de Kraats, zelf registeraccountant, zeker tien dagen per jaar op diverse continenten aan 'financiële roadshows' voor Randstad. Daarbij komt hij vooral te spreken met institutionele beleggers - eigenaren van pakketten aandelen Randstad met soms een waarde van tientallen miljoenen. Van de Kraats: "Dan gaat het nooit over de jaarrekening, nooit over corporate governance, nooit over risk management. Dat we netjes volgens IFRS rapporteren

wordt voor granted aangenomen, is niet interessant om over te spreken. Waarover we het dan wel hebben? De performance van de business, trends, de plannen, overnames, investeringen - de grote en belangrijke beleggers willen zich vooral een beeld vormen over hoe het rendement op het aandeel zich op de korte termijn gaat ontwikkelen."

DRIE MAANDEN

Aan dit beeld koppelt hij een volgend kritiekpunt. "Accountants kennen de beleggers - in feite de belangrijkste groep stakeholders - niet. Ze weten niet hoe deze werken, waarop hun beslissingen zijn gebaseerd, welke informatie voor hen van belang is. Onbekend bijvoorbeeld is de gemiddelde duur van het bezit aandelen Randstad door de grote beleggers. Het is drie maanden. Heel erg korte termijn, derhalve. En Randstad is geen uitzondering. Die beleggers hebben dus niets aan een jaarrekening, waarvan ze ook nog eens flinke stukken toelichtende tekst niet kunnen volgen. Hun reactie op de jaarrekening is standaard 'geef me informatie die ik wel snap'." Randstad publiceert daarom, net als veel andere grote ondernemingen, zorgvuldig opgestelde persberichten, korte, heldere kwartaal- en halfjaarberichten, waarbij de gecontroleerde jaarrekening als referentiedocument dient. Deze berichten bevatten ook informatie over bijvoorbeeld markt en marktaandeel, organische groei tegen contante valuta en productiviteit.

REPUTATIE

Van de Kraats: "We blijven voldoen aan IFRS, maar soms geven we daarnaast een aanpassing van de standaard IFRS-opstelling. Daarmee kunnen we de belegger

Robert-Jan van de Kraats: 'Doordat vaktechnici zich te veel met het gebruik ervan bemoeien, is IFRS niet in staat de financiële stand van zaken effectief tot uiting te brengen.'

wel de informatie geven die voor hem nuttig is."

Die berichten worden stevast naar buiten gebracht in combinatie met interactieve presentaties door bestuursleden van Randstad. Van de Kraats: "Wie dan iets vraagt, krijgt naar eer en geweten antwoord. En als zaken niet worden bevraagd, dan neemt men kennelijk genoegen met wat men weet, of niet nodig acht te weten."

Voor de based upon-documenten vindt Van de Kraats aparte certificeringen onnodig. "Ten eerste hebben beleggers geen behoefte aan een oordeel van de externe accountant over deze documenten. Ten tweede worden die berichten vooraf intensief beoordeeld door de raad van bestuur, het audit committee en de raad van commissarissen, en achteraf door de

AFM. Het gaat immers ook om de reputatie van de onderneming. Preventief kan zo worden bepaald dat de kwaliteit en consistentie van de externe communicatie het gewenste niveau hebben. En ten slotte is controle door de accountant doorgaans niet mogelijk, omdat de berichten veelal in aanzienlijke mate bestaan uit verwachtingen en veronderstellingen. Daarop controles loslaten is zonde."

GEEN HOLISTISCH PERSPECTIEF

Alvorens een aantal verbeteringsuggesties te geven, wil Van de Kraats toch nog één

crie de coeur kwijt. Volgens hem geldt wat betreft wereldbeelden voor de wetgever ten dele hetzelfde als voor de accountants. "Ze beseffen te weinig dat we niet in een boekhoudkundige wereld leven maar in een economische. Waarin het kortetermijndenken van belangrijke en machtige groepen beleggers een gegeven is. Om in die wereld te zorgen dat jouw onderneming overeind blijft, dat de continuïteit zoveel mogelijk is gewaarborgd, dat visies en strategieën voor de langere termijn toch kunnen worden gerealiseerd, moeten het bestuur en de raad van commissarissen wel de kans krijgen om dat gewenste langetermijnbeleid te voeren. De huidige governance-richtlijnen houden naar mijn mening onvoldoende rekening met deze noodzakelijke lange termijn focus." "Om daar goed invulling aan te kunnen geven zouden benoemingstermijnen van bestuurders eerder langer dan korter moeten zijn en zou de verslaggeving minder door de fair value van het moment moeten worden bepaald. Accountants en politici ontbreekt het aan een holistisch perspectief. De huidige wetgeving maakt het ondernemingen moeilijker om een langetermijnbeleid te effectueren en daarmee worden agressieve beleggers in de kaart gespeeld."

'MINDER IN DE BALANS'

Van de Kraats heeft een aantal suggesties om de financiële verslaggeving te verbeteren. IFRS zou een stapje terug moeten doen: minder van alles en nog wat in de balans en de verlies- en winstrekening stoppen, meer in de toelichting. En ofschoon de code Tabaksblat een goede voorziening is, drukken de governance-eisen wel heel zwaar op besturen. Van de Kraats: "Bijvoorbeeld de uitgebreide remuneratietoelichting. Ik heb nooit kunnen constateren dat de enorme detaillering relevant is.

Ten tweede dient de leesbaarheid van de jaarrekening te worden vergroot. Een document dat eigenlijk alleen door specialisten kan worden begrepen, kan nooit een wezenlijke bijdrage leveren aan de gewenste communicatie. Laat de tussentijdse informatie zoals hij nu is en stel geen verdere eisen. Het is goed zo.

Ten derde zullen de accountants een slag moeten maken: zich meer verdiepen in

'Assurance koop ik overal, dat is een commodity.'

Robert-Jan van de Kraats

Robert-Jan van de Kraats begon zijn **carrière** in 1979 bij een van de big four accountantskantoren. In 1989 trad hij bij een internationale technologie-groep in dienst als financieel en IT-directeur voor Nederland. In 1994 stapte hij over naar NCM en vervulde daar tot 2001 diverse management- en bestuursfuncties. In 2001 werd Van de Kraats bij Randstad benoemd tot cfo en lid van de raad van bestuur. In 2006 volgde de benoeming tot vice-voorzitter van de raad van bestuur.

In zijn **portefeuille** zitten onder meer finance & accounting, treasury, en investor relations, alsmede een aantal operationele verantwoordelijkheden voor onder meer dochtermaatschappijen in Japan en China.

Hij is **commissaris** bij Ordina en SNS Reaal.

'Laat de tussentijdse informatie zoals hij nu is en stel geen verdere eisen.'

wie de beleggers zijn en welke informatie die willen."

'FEEDBACK'

Over wat de accountant verder zou kunnen bijdragen heeft Van de Kraats nog een paar gedachten. Zo zou hij graag meer *added value* willen krijgen. "Assurance koop ik overal, dat is een commodity. Wat mijn collega's en ik willen horen van de accountant - die immers

van ons als enige overal in de onderneming mag rondkijken in het kader van zijn controleopdracht - is wat zijn mening is. Al dan niet als benchmark met andere bedrijven, maar ze zien dingen en die wil ik weten. Ik wil van hen horen wat opvalt aan de administratieve processen, het management in de cockpit, IT-projecten, de kwaliteit van de financiële crew, de controls. Ze hoeven het niet op te schrijven, het komt niet in

'Objectiviteit is noodzaak, maar een grotere nabijheid bij het reilen en zeilen van de onderneming lijkt me zinvol.'

de jaarrekening, maar hun waarnemingen en opvattingen willen we weten." Binnen Randstad geeft PwC deze feedback inmiddels naar grote tevredenheid. "Wij sturen bij Randstad sterk op de navigatie- of business controlling-functie van de cfo. Feedback van PwC helpt ons mede met het vaststellen of we op de goede weg zijn."

FACTUREN

Naast deze terugkoppelingen pleit Van de Kraats ervoor dat de opleiding tot accountant zich minder richt op compliance en weer teruggaat naar het primaat van AO/IC - de controle op de administratieve organisatie c.q. de bedrijfsvoering. Direct daarmee samenhangend is zijn wens dat accountants meer betrokkenheid gaan tonen bij de onderneming die ze controleren. "Objectiviteit is noodzaak, maar een grotere nabijheid bij het reilen en zeilen van de onderneming lijkt me zinvol. Echt weten waarover het gaat en waarom, ook dat zal hun output ten goede komen."

Ten slotte zet Van de Kraats een vraagteken bij de hoogte van de facturen van accountants. "Dat ze efficiënt werken, wil ik aannemen. Maar of het voor de cliënt ook allemaal even effectief is, vraag ik me af."

STONE AT THE TOP

Over de dynamiek van de tijd waarin wij leven en hoe dat doorwerkt in functie en communicatie zegt Van de Kraats: "De onderneming is groter geworden, internationaler ook. Bijna dertien miljard euro omzet in 45 landen. Meer mensen, meer medewerkers, meer culturen derhalve, meer volume en diversiteit ook aan wet- en regelgeving. Risk management is veel belangrijker geworden, staat hoger dan voorheen op de agenda. Ook het jaarverslag geeft daar blijk van."

Net zoals van de zorg en het oog dat Randstad heeft voor de verschillende groepen stakeholders en de thema's die hen interesseren. "Finance, strategie, duurzaamheid, sociale verantwoordelijkheid, risk management - het jaarverslag geeft over een breed front informatie. De ondernemingscultuur staat bij deze onderwerpen centraal. Ook voor risk management is dus de *tone at the top* de belangrijkste factor. Die 'vang' je niet met key controls. Ook hiervoor moet de accountant de onderneming breed doorgronden en het centrale en lokale management ervaren. Dit alles maakt het accountantsvak weer zinvoller en vooral ook leuker!" □